

เทศน์อบรมฆราวาส ณ วัดป่าบ้านตาด
เมื่อวันที่ ๑๓ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๕๖

ฝึกทั้งข้างนอกข้างใน

ก่อนจึงหัน

การทำข้อวัตรปฏิบัติของพระเณรเรา ตอนเช้าตอนเย็น ตอนเย็นตอนสำคัญมาก ให้แบ่งสัดแบ่งส่วนกันไปตามสถานที่ต่าง ๆ ให้เหมาะสมอย่าให้บกพร่อง ที่มาก-มากเกินไป ที่น้อย-น้อยเกินไป การปิดกวาดสำคัญมากนะ ให้ดูให้ละเอียดถี่ถ้วน ดูสิ่งเหล่านั้นถี่ถ้วนก็คือดูหัวใจเจ้าของให้ถี่ถ้วนนั้นแหละ ถ้าดูแบบลวก ๆ ข้างนอก ข้างในมันลวก ๆ ไปแล้ว ดูอะไร ๆ เอาใจเป็นหลักนะ ทำข้อวัตรปฏิบัติเพื่อประดับใจ ส่งเสริมใจในคุณธรรมทั้งหลาย ถ้าบกพร่องภายในใจ สิ่งภายนอกจะบกพร่องให้เห็น เพราะฉะนั้นจึงพากันดูให้ดี สิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่หยาบ ๆ สอนแล้วไม่ต้องซ้ำ ๆ ซาก ๆ มองดูด้วยตาก็ก็นั่นแล้ว สิ่งทีละเอียดยิ่งกว่านั้นมี เราจึงฝึกข้างนอกข้างในให้เข้าถึงตัวกิเลส ที่มันฝังจมอยู่ภายในจิตใจ ทุกอย่างให้ถือเป็นความจำเป็น

ดูหัวใจตลอดเวลาสำหรับผู้ปฏิบัติ ดูหัวใจ แยกออกไปตรงไหน ใจจะสอดส่องออกไป มีสติมีปัญญารอบคอบในกิจการของตน นั้นละนักภาวนา ต้องดูจิตใจเป็นอันดับหนึ่ง กิริยาอาการภายนอกนั้นออกไปจากใจที่ว้ารอบคอบหรือไม่รอบคอบ นี่เป็นสำคัญตรงนี้นะ ให้ดูทุกคน ๆ พระเณรนี้มามากทุกวัน มีมากเป็นประจำ ๆ ผมก็ดูแลไม่ค่อยทั่วถึง ไม่ว่าจะด้านไหนต่อด้านไหนดูแลไม่ค่อยทั่วถึง ให้ดูตัวเองให้ทั่วถึงก็แล้วกันแต่ละองค์ ๆ ให้ดูของตัวด้วยสติด้วยปัญญารอบคอบอยู่ภายใน ข้างนอกจะสวยงามไปตาม ๆ กันหมด

อะไรทีเลอะ ๆ เทอะ ๆ ภายนอกมันออกไปจากใจนี้แหละ ให้พาละอะ ๆ เทอะ ๆ ถ้าใจมีหลักมีเกณฑ์มีสติปัญญา มีความละเอียดลออรอบคอบต่อตนเองอยู่เสมอ กิริยาภายนอกจะสวยงามเป็นลำดับลำดับไป ไม่ว่าจะส่วนหยาบ ส่วนละเอียด ไม่ว่าจะหนักว่าเบา จะเป็นความนำดูน่าชมไปตาม ๆ กันนะ ถ้าเสียใจเสียอย่างเดียว ใจไม่มีความรอบคอบ ใจไม่มีสติไม่มีปัญญาเสียอย่างเดียวเท่านั้น สิ่งอื่นก็เลอะ ๆ เทอะ ๆ ไปหมด หลักของพุทธศาสนาอยู่ที่ใจ ขอให้ท่านทั้งหลายจับตรงที่ใจให้ดี ใจนี้เป็นบ่อแห่งการแห่งงานทั้งหลาย ฝ่ายดีฝ่ายชั่ว จะออกจากใจ

นี่เรามาอบรมเพื่อความดีงามในธรรมทั้งหลาย จึงต้องดูใจเพื่อความรอบคอบ และดีงามในตัวของเราเองทุกองค์ ๆ นะ ดูอะไรดูให้ดี ทำข้อวัตรปฏิบัติให้รอบคอบ อย่างพระที่เข้าไปทำกิจวัตรอะไร เอาขวดน้ำไปวางในบ้านผมนั่นนะ พระองค์นี้จนจะได้ ขับไล่ออกจากวัด นี่ผมฐานอนุโลม ห้ามไม่ให้พระนี่เอาขวดไปตั้งไว้ที่ร้านเล็ก ๆ ของผม ผมไม่ได้ดูขวดนะ ผมดูหัวใจพระ ใครเข้าไปเกี่ยวข้องกับผม ผมจะดูกิริยาความเคลื่อนไหว การวางการโยกการย้ายที่ไหน ดีไม่ดีมันส่อมาจากใจ ๆ นั่นนะ ผมไม่ได้เอาสิ่งเหล่านี้เป็นสำคัญยิ่งกว่าเอาหัวใจพระหัวใจเณร เพราะผมรับพระเณรไว้ในการอบรมศึกษาทุกอย่าง บกพร่องข้างนอกแสดงว่าบกพร่องข้างใน

ใครไปเกี่ยวข้องกับที่นั่น ดูจะเห็นทุกราย ๆ ไปรอบคอบหรือไม่รอบคอบ ละเอียดหรือไม่ละเอียด หัวใจนั่นละเป็นการแสดงออกแห่งความเรียบร้อยหรือเลอะ ๆ เทอะ ๆ อยู่ที่ตรงนั้นนะ พวกกันจำให้ตีมาปฏิบัติ เวลานี้พระเรานี้ได้ถูกความสลดสังเวชจากชาวพุทธด้วยกัน เราก็ไม่มีที่ตำหนิเขา ตามีหุมี ประชาชนก็มีหุมีตา แต่พระเณรเป็นหุหนวก ตาบอดหน้าด้านนี้มันดูไม่ได้นะ อะไรจะละเอียดยิ่งกว่าธรรม ใครเป็นผู้ครองธรรมเวลานี้คือพระคือเณรของเรา หลักธรรมหลักวินัยอยู่ที่พระที่เณร เพราะฉะนั้นความละเอียด ลอจจควรจะต้องอยู่กับพระกับเณร อย่าให้แสงแห่งตาเพื่อนฝูงและประชาชนทั่ว ๆ ไป เสียเกียรติพระพุทธรเจ้า ที่มอบพระธรรมอันเลิศเลอให้พระเจ้าพระสงฆ์ เอามาขายขี้ยาเป็นมูตรเป็นคูถทั่วโลกดินแดนเวลานี้

ไปที่ไหนว่าวัด ๆ วัดมันมีแต่ส้วมแต่ถ่าน ด้วยความประพฤติกโรโกโสเหลวแหลกแหวกแนวของพระของเณรเรา เอาชื่อว่าวัด ๆ เฉย ๆ ผู้ที่เข้าไปครองวัดคืออะไร มันมีแต่พวกส้วมพวกถ่านเข้าไปครอง เลอะไปหมดนะ การพูดทั้งนี้ไม่ได้ตำหนิเตียนผู้หนึ่งผู้ใด พูดในสิ่งที่มีอยู่ทั้งหลายที่รู้ที่อยู่เห็นอยู่ด้วยกัน ให้นำเข้ามาปฏิบัติดัดแปลงกาย วาจาใจความประพฤติของตนให้ดี นั่นก็เป็นหินลับปัญญา เห็นความดีความชั่วก็เป็นหินลับปัญญาที่จะมาพรั่นสอนตนเอง ให้ท่านทั้งหลายจดจำเอาไว้

ไม่มีอะไรที่จะละเอียดยิ่งกว่าศาสนาของพระพุทธรเจ้า เลิศเลอสุดยอดแล้วหาที่ค้ำนไม่ได้เลย เพราะฉะนั้นเวลาเขามาร่วมโพธิ์ร่วมไทรของอรรถของธรรม จึงพยายามแก้ไข ดัดแปลงชะล้างตนเอง ให้เป็นของสดสวยงดงามน่าดูน่าชมแก่ตนเอง แล้วก็จะเป็นที่น่าดูน่าชมแก่เพื่อนฝูงตลอดสังคมทั่ว ๆ ไป เพราะอำนาจแห่งการระมัดระวังรักษาตามอรรถตามธรรมที่เป็นของละเอียดลออและเลิศเลอสุดยอดอยู่แล้ว ต่อไปนี้จะให้พร

หลังจ้งหัน

เมื่อวานนี้ก็ไปวัดภูว้าว ทางเรียบเลยนะตั้งแต่บ้านยางเลียน คือต้นยางมันเกิดเป็น
แถวไป เป็นแถวนี้เรียกว่าเลียนกันไป ภาษาภาคอีสานเขาว่ามันเรียงรายกันไป เรียกว่า
ต้นยางเลียน มันเลียนมันเป็นแถวเลย จากนั้นไปดูจะได้ประมาณสัก ๑๐ กิโลหรือ ๑๑
กิโล เราดูเราก็ลืมนเสีย นั่นละที่ทางเรียบไปเลย พอเข้าถึงบึงนี้ก็พุ่งเลยไม่เสียเวล่ำเวลา
แต่ก่อนมันไปเสียเวลาอยู่ในย่านนี้แหละที่เสียมากที่สุด เสียเวลามากที่สุดในย่านนี้ พอ
ลาดยางเรียบร้อยแล้ว พอไปถึงนั่นบึงก็พุ่งเลย นี่ก็ท่านรัฐมนตรีเรานั้นแหละมาผ่านนั้น
แล้วเลยกลายเป็นทางลาดยางขึ้นมา ตั้งแต่นั้นมาก็สะดวกตลอดเลย ลาดยางลาดดีเสีย
ด้วย ไม่ใช่ธรรมดา ลาดดีเรียบหมดเลย ไม่เสียเวลา

ออกจากรันนั้นมามาถึงทางใหญ่ที่โขงหลงเพียง ๓๐ นาทีหรือไง ดูไม่ถึง ๓๐ นาทีนะ
มันเร็ว ทางดีมันก็เร็ว เมื่อวานนี้ก็ไปถึงเที่ยง ๓๕ นาที ออกจากที่นี่มัน ๑๐ โมงกว่า กว่า
จะเสร็จธุระอะไรต่ออะไร ออก ๑๐ โมงกว่า เป็นแต่ที่เราไม่แวะที่ไหน จัดของมาเรียบ
ร้อยตั้งแต่อยู่อุดร เต็มรถมาเลย ไปพุ่งทีเดียว ถ้ามพระดูเหมือน ๒๗-๒๘ อยู่ในย่านนี้
ท่านอุทัยท่านคงกะเอา ๓๐ เป็นจุดศูนย์กลาง จึงมีสูงบ้างต่ำบ้างอยู่ในย่านนี้ ท่านคงตั้ง
เอา ๓๐ องค์กรเป็นจุดศูนย์กลาง คือเราได้เคยตกลงกับท่านแล้ว ว่าถ้าพระตั้งใจปฏิบัติ
ปฏิบัติชอบ มุ่งหน้ามุ่งตามาเพื่ออรรถเพื่อธรรมจริง ๆ แล้ว เอ้ามาเท่าไรให้มาไม่กำหนด
มาเท่าไรให้มา ผมจะรับเลี้ยงว่างี้เลย หากว่าผมรับเลี้ยงไม่ได้แล้วผมจะบอก ว่างี้

เราก็บอกเด็ดทั้งสองด้วย ผู้ตั้งใจปฏิบัติดี เอ้า มาเท่าไรมา ถ้าพระโกโรโกโสให้โล
ลงภูเขาทั้งหมด มันเสียศักดิ์ศรีภูเขาภูนี้ เราว่างั้นนะ เอาเด็ดทั้งสอง ที่นี้เมื่อเวลาเราเห็น
พระอยู่ที่นั่น เราก็ค่อนข้างแน่ใจ เพราะเราสั่งไว้แล้วว่า ให้พระดีมาอยู่ที่นั่นนะ พระ
โกโรโกโสให้โลหนี่ให้หมด ก็คงจะมีแหละพระดี หรือว่าดีแต่ชื่อติดป้ายอยู่ก็ไม่รู้นะ ท่าน
อุทัยท่านไม่อยู่ ดูว่าถูกนิมนต์ไปจังหวัดตาก ดูว่างั้นน้ำ วงราชการมั่ง เราลืมนแล้วแหละ
ไปไม่อยู่นานนะเมื่อวานนี้ พอบ่ายโมงเป้งออกเลย เที่ยง ๓๕ นาทีถึงที่นั่น พอบ่ายโมง
เป้งออกเลย ไปอยู่เพียง ๒๕ นาที ให้เขาขนของ เราก็เดินดูนั่นดูนี่ไปรอบ ๆ ครั้วอะไร ๆ
ไม่มีเวลาไปเที่ยวไกล ไปดูรอบ ๆ บริเวณ มาก็นั่งสอนพระไม่กี่ประโยคแหละ ด้าน
จิตตภาวนา พระพอเห็นเราไปท่านก็รีบมาเลย เราสอนพระเล็กน้อยแล้วก็ออกเดินทางมา
เลย

เรารักเราสรวนพระ เพราะฉะนั้นจึงว่าสถานที่ใดปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ เราส่งเสริม
เราเข้าถึงเสมอ ๆ ไม่ว่าจะอยู่ที่ไหนนะ นี้เราจะไปแทบทุกแห่งวัดกรรมฐานที่ตั้งใจปฏิบัติ

ไปเราก็คิดว่าเป็นมงคลเราถึงไป ไปก็ไปชอกแซกซิกแซก เห็นว่าไม่เหมาะสมตรงไหนก็เตือน ๆ แนะนำแล้วก็ผ่าน ไปแต่ละครั้ง ๆ น้ำมันมักจะไต่แต่ละวัดเท่านั้น มันไกล คราวนี้ไปวัดนั้น คราวนั้นไปวัดนั้น เมื่อสองสามวันผ่านมานี้ก็ไปบ้านนาขุง วัดนาคำน้อย ที่เขากำลังซ่อมกำแพง กำแพงน้ำไหลมาน้ำพัง พังจนแหลกเลย กะงบกันเรียบร้อยแล้ว ๑๒ ล้าน ตกลงเรียบร้อยแล้วไม่เคลือบคลาดแหละว่า ๑๒ ล้านที่ซ่อม เสียหายขนาดนั้นนี้ จึงต้องได้ทำแปลนใหม่เลยทีเดียว สร้างอย่างดี เป็นเงิน ๑๒ ล้าน นี้เขาเริ่มลงมือแล้ว

อันนี้แต่ก่อนก็เราทำให้ กำแพงเพื่อกันสมบัติของวัดไม่ให้เป็นอันตราย สัตว์ป่าอยู่ในนั้นเยอะ เราสงวนสัตว์ป่ามากที่สุด นกเปิดถ้าเป็นหน้าแล้งไม่ใช่หน้าหนาว หน้าร้อนก็มีเป็นร้อย ๆ ถ้าเป็นหน้าหนาว โห่ย เป็นพัน สระใหญ่ ๓ สระ นี้เราก็ไปขุดลอกให้หมดเหมือนกันนะ เพราะเห็นสัตว์พวกนี้มันเต็มในสระ มันไม่หนี อยู่กันเยอะ พวกที่ว่าเป็นร้อย ๆ นี้อยู่ประจำไม่หนีไปไหน มีลูกมีเต้าเต็มอยู่นั้น ไอ้พวกที่มาจากเมืองหนาว ไชบีเรียหรืออะไร ก็มาในหน้าหนาว พอหมดหน้าหนาวเขาก็กลับ พวกนี้อยู่เป็นประจำ มันเต็มไปหมด

ไปเห็นแล้ว โอ้ น่าสงสาร นี้เขาก็อยู่ต้อยู่ สระกว้าง ๆ ถ้ามีหลายสระให้เขาอยู่ก็จะดี เราก็เลยให้เขามาขุดลอกให้ ๓ สระเลย ตั้งล้านกว่านะขุดลอกเฉย ๆ เพียงเท่านั้นก็ตั้งล้านกว่า ก็เรียบมา ที่นี้โล่งไปหมด นกเปิดน้ำก็ค่อยขยายออกมาแล้วเดี๋ยวนี้ เริ่มขยายออกมา ถ้ามองทางวัดว่าค่อยเริ่มขยายออก แต่ก่อนเขาอยู่ที่นั่น นั่นก็สระกว้างเหมือนกัน มีรก ๆ บ้างเขาชอบอยู่ รก ๆ ริมสระ เขาชอบอยู่ตามรก ๆ ที่นี้ทางนี้เราก็ทำใหม่ ต่อไปมันจะมีหญ้ามีอะไรเกิดขึ้น อันนี้เรียกว่าเหมาะสมสำหรับนกเปิดน้ำ สัตว์น้ำเต็มไปหมดนะ

วัดนี้รู้สึกจะสมบูรณ์แทบทุกอย่างนะ พวกปลาก็เต็มหมด น้ำไหลผ่าน ครั้นเวลาหน้าฝนออกจากระบายออกไป ก่อนจะหมดหน้าฝนเขาหลังไหลเข้ามาอยู่เต็มอยู่ในนั้น ปลามากด้วย หมูก็ โห่ย ไม่ทราบว่่าก็ร้อยตัว นี้เอาไปปล่อยสองสามหนแล้วนะ เอาไปปล่อยที่ทุ่งกะมัง คราวที่แล้วนี้เอาไปปล่อยห้าหกเจ็ดตัวหรือไง ดูเหมือนร้อยกว่าแล้วแหละเอาไปปล่อยทุ่งกะมัง ถ้ามีมากกว่านั้นมันก็ไม่ไหวหมูก็ดี หมูใหญ่เสียด้วย คือถ้ามาอยู่ที่นั่นแล้วไม่มีใครทำลายมัน มันก็แพร่หลายออกไป พวกลิงเหล่านี้ก็ต้องเอาไปปล่อยเรื่อย ลิงมาก ดักให้อะไรมันกินแล้วก็ไปปล่อยเรื่อย

เพราะลิงกับพระมันคุ้นกัน สัตว์กับพระก็เหมือนกัน เพราะฉะนั้นเราถึงเอาไปปล่อยได้ซิ เราล่อมันเข้ากรง หมูก็ล่อเข้ากรง พอเข้าเต็มที่แล้วก็เอาไปปล่อย ลิงก็

เหมือนกัน ดักไว้ตามกรง ๆ พอมาก ๆ แล้วก็เอาไปปล่อย ไม่ได้เอาไปปล่อยแต่ปลานกเป็ดน้ำก็ไม่ปล่อย เขาอยู่ตามประสาของเขา ส่วนลิงกับหมูนี่เอาไปปล่อยเรื่อยแหละ มันมาก วัตถุประสงค์ที่พันสามร้อยกว่าไร่ เป็นดงด้วย เพราะฉะนั้นหมูป่าจึงชุม เก้งก็มี ประมาณสัก ๗-๘ ตัว หมูป่านี้มาก ลิงมาก ปลามากอยู่นั้น อยู่นั้น

นี่ละเราจึงไปทำกำแพงให้หมดไป ๒๐ ล้านกว่าละมั้ง ตั้งแต่นั้นมาก็ปลอดภัยตลอด อย่างนั้นนะ แต่ก่อนไม่ได้ เผลอไม่ได้ละ พวกขโมย เราต้องได้ทำกำแพงเอาไว้ เรียกร้อย เตียนข้างในก็สะดวกสบาย ไม่มีใครจู่จ้านได้เลย สัตว์ก็เยอะ นี่ละทำ ที่ไหนที่นำช่วยได้เราก็ช่วย อย่างวัดนาคำน้อยนี้ช่วยกำแพงกับสระใหญ่ ๓ สระ ให้หมด นอกนั้นก็ช่วยบ้างเล็ก ๆ น้อย ๆ

ช่วยทุกแห่งสำหรับวัดนี้มีแต่ช่วยนะ ช่วยทุกแบบเลย เพราะเราไม่เคยมีเงินเป็นของตัวเอง ตั้งแต่สร้างวัดมาไม่เคยเกี่ยวข้องกับการเงินการทอง มีมากมีน้อยช่วยโลกมาตั้งแต่เริ่มสร้างวัด จนกระทั่งมาช่วยชาติบ้านเมืองนี้หนาแน่นขึ้น ขยายออกอีกช่วยไปทั่วดินแดนนั้นแหละ สำหรับวัดนี้ไม่มีอะไร มีเท่าไรเป็นนอกหมด เราไม่ให้เก็บตลอดมานะ แล้วจะตลอดไปถ้าชีวิตของเรายังอยู่นี้ ที่ไหนขัดข้องขาดเงินส่งไปช่วยไป ๆ เรามีพอสมควรแล้วเอาไว้หาอะไร ผู้อด ๆ ผู้ลำบาก ๆ ต้องคิดถึงความลำบาก ให้สม่าเสมอกันซิ มนุษย์สัตว์เราอยู่ร่วมกัน จะเห็นแต่ใจเราคนเดียวไม่ได้ ต้องดูใจหมู่ใจเพื่อนใจสัตว์ ใจอะไรสม่าเสมอประสานกัน โลกเรานี้อยู่กันได้นะ ถ้ามีธรรม

เรื่องธรรมกับกิเลสนี้ผิดกันมาก กิเลสเป็นฝ่ายพินฝ่ายไฟ มีมากมีน้อยกระจายไปตรงไหนจะเป็นพินเป็นไฟทำความเดือดร้อนให้ที่นั่น ๆ ไปเรื่อย ๆ นี่คือกิเลส ธรรมเป็นน้ำดับไฟ ธรรมไปที่ไหนเย็นไป ๆ ท่านจึงมีเป็นคู่เคียงกัน ธรรมกับโลก คือกิเลสกับธรรม กิเลสเป็นความเศร้าหมอง ความสกปรก ธรรมเป็นเหมือนน้ำที่สะอาดชะล้างให้สะอาดสะอาดไป พออยู่กันได้เพราะมีน้ำชะล้าง หรือมีน้ำดับไฟ ไฟก็คือกิเลส ร้อนคือกิเลสนั้นแหละพาให้ร้อน น้ำคือธรรม พาให้ชุ่มให้เย็น มนุษย์และสัตว์เราจะอยู่ด้วยกันได้ด้วย ความสมัครสมานร่มเย็นเป็นสุขนั้นต้องมีธรรม

เราดูซิในวัดนี้ สัตว์ทั้งหลายอยู่เต็มวัดนี้ยัวเยี้ย ๆ เขาไม่ได้กลัวคนนะ อยู่ในนี้ไม่กลัวเลย ไม่ว่าสัตว์ประเภทไหนไม่กลัว คือความตายใจนั่นเอง ไม่มีใครทำไมใคร ตัวไหนอยู่ด้วยกันได้ เต็มยัวเยี้ย ๆ ในวัด ไม่ว่าไก่ ไม่ว่ากระจอนกระแตสัตว์ประเภทต่าง ๆ นกเต็มไปหมด อยู่ด้วยกันได้ทั้งนั้น เพราะไม่มีใครเบียดเบียนใคร อย่างไก่นี้เหมือนกัน ชั้นอีกทีก็อยู่ในย่านกลางคน คนอยู่นี้มันก็มาชั้นอยู่ตามนี้ เรามีวัดกอยู่อันหนึ่ง ไก่

มันมาชั้นยั่วเย้า ๆ แต่ไก่เหล่านี้ก็น่าชม เขาก็ให้อภัยมนุษย์เช่อยู่นะ เป็นธรรมดาถ้า เป็นหลวงตาบ่าวเป็นไก่แล้วจะโดดขึ้นบนหัวชี้รดหัวมัน อันนี้ไก่เหล่านี้เขาไม่โดดขึ้นชี้รด นะ เขาชั้นอยู่ตามชอกแซก ๆ ไ้ ไ้พวกนี้ดีเขาให้อภัยคนเช่เหมือนกัน มันชั้นอยู่ทุก แห่ง มันมาอยู่ตามนี้ ๆ ตอนเช้านะ นี่เป็นยังงเพราะตายใจ ความตายใจ สัตว์กับคนอยู่ ร่วมกันได้ตลอดเลย

นี่ละธรรม ธรรมอยู่ที่ไหนเป็นอย่างนั้น ไม่ว่าจะอยู่กับผู้กับคนมากน้อยจะเป็น ความชุ่มเย็นตลอด ท่านเรียกว่าธรรม ธรรมนี้สมานได้หมด ไม่มีคำว่าชาติชั้น วรรณะ มีแต่ว่า สพฺเพ สพฺตา อันว่าสัตว์ทั้งหลายที่เป็นเพื่อนทุกข์ เกิด แก่ เจ็บ ตาย ด้วยกัน ให้เห็นใจซึ่งกันและกัน เป็นสัตว์ที่ดีเป็นบุคคลที่ดี สัตว์ประเภทใดก็ดีมีหัวใจ ด้วยกัน รักสุขเกลียดทุกข์ กลัวตายเหมือนกันหมด เมื่อธรรมแทรกเข้าไปนั้น รักสุขก็ให้ รักษาความสุข เกลียดทุกข์อย่าก่อสร้างความทุกข์ให้เดือดร้อนแก่กัน กลัวตายอย่าเบียด เบียนทำลายกัน

เมื่อต่างคนต่างเห็นตัวเองว่ากลัวตายเหมือนกันกับโลก โลกกับเราเหมือนกัน แล้ว ต่างคนต่างระมัดระวังรักษา อย่ามีการเบียดเบียนการทำลายกัน ที่นี้สัตว์โลกก็เข้า ไกลชิดติดพันต่อกันได้สนิทสนม ไม่มีคำว่าชาติชั้นวรรณะ ไปอยู่ที่ไหนถ้าเป็นคนดีแล้ว เข้ากันได้เลย ถ้าเป็นคนชั่วอยู่ที่ไหนก็ต้องเขี่ยออก ไม่เขี่ยไม่ได้เป็นภัยต่อส่วนรวม ถ้า เป็นธรรมแล้วอยู่ไหนอยู่ได้หมด อยู่ด้วยกันได้หมด

เพราะฉะนั้น ธรรมไปที่ไหนจึงประสานได้หมดเลย ธรรมไม่เคยเป็นข้าศึกต่อผู้ใดตั้งแต่ไหนแต่ไรมา ไปที่ไหนประสานทั้งนั้นแหละ ธรรมนี้เป็นเครื่องประสาน แต่กิเลสเป็นเครื่องทำลาย เผาใหม่ให้ทำลายไป เพราะฉะนั้นจึงต้องให้มีธรรมด้วยกัน ถ้าอยากอยู่ด้วยกันเป็นผาสุกร่มเย็น และมีความตายใจต่อกันได้แล้ว ขอให้ธรรมแทรก อยู่ในทุกคน ๆ ถ้ามีธรรมแทรกแล้วต่างคนต่างมีความดีสมานกันได้ไม่ต้องบอก ไม่ต้องถามถึงเรื่องชาติชั้นวรรณะ

คนเราไม่ได้ดีกับชาติชั้นวรรณะ แต่ดีอยู่กับการกระทำตัวให้ดี นี่ธรรมท่านสอน อย่างนั้น พระพุทธเจ้าท่านประทานพระโอวาทแก่บรรดาพระสงฆ์ ไม่มีชาติชั้นวรรณะ ไครมาที่ไหน ๆ สอนลง ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย นั้น ชั้นทันที พวกเธอทั้งหลายเป็นลูกศิษย์ตถาคต เป็นเหมือนอวัยวะเดียวกัน ให้ต่างหน้าต่างตาต่างคนต่างปฏิบัติตัวตามหน้าที่ของเราที่เป็นสมณะ สมณะคือความสงบ กาย วาจา ใจ จากความชั่วทั้ง

หลาย อันใดที่จะมาแปดเปื้อนความสงบร่มเย็นของธรรมที่มีอยู่กับพระแล้ว ให้รีบ
ปิดออก ๆ คือกำจัดออก ท่านสอนอย่างนี้

พระพุทธเจ้าจึงเป็นความเสมอภาค พระพุทธเจ้าก็คือธรรม ธรรมคือความ
เสมอภาค อยู่ที่ไหนเย็นไปหมด ให้ต่างคนต่างดูหัวใจของตัวเอง อย่าไปดูแต่คนอื่น
มองแต่คนอื่น คิดร้ายต่อคนอื่น ส่วนมากมักจะคิดร้าย เขาตีมาต้องมีแฉ่คิดร้าย เขาจะ
มีบกพร่องตรงไหนบ้าง เป็นอย่างนั้นจิตใจมนุษย์เราที่มีกิเลส ว่าคนนั้นดี ดีแล้วไม่ยาก
จะดู อยากจะหาดูที่ช่องว่าง ช่องใส่โทษโกรธเคืองให้เขานั้นแหละ ตัวของตัวเองมันก็
เป็นคนชั่ว ไปดูคนดีก็คือคนชั่วดูคนดี ก็ไม่เกิดประโยชน์อะไร ถ้าใจมีธรรมแล้วดูคนดี
เสริมตัวให้ดีขึ้น ดูคนชั่วมาพิจารณาแก้ไขตัดแปลงตน อย่าให้เป็นอย่างนั้น ๆ นี้เอามา
แก้ไข ดูคนชั่วก็เหมือนหินลับปัญญา ดูคนดีก็เหมือนหินลับปัญญา ถ้าเป็นคนมีธรรม
หินลับปัญญาคือให้เกิดความเฉลียวฉลาดยึดเอาสิ่งที่ดี สิ่งที่ไม่ดีให้นำมาสอนตนอย่าทำ
ตนอย่างนั้น จะเสียไปอีกคนหนึ่งสองคน ใครทำแบบนั้นแล้วจะเสียมากไป ๆ ไม่มีสิ้น
สุด ถ้าทำดีตามแบบที่ดีแล้วก็ดีไปไม่มีสิ้นสุด

ตีบวกกับตี ตีเลิศ ชั่วบวกกับชั่ว ชั่วที่เลวสุดยอด อยู่กับชั่วบวกกับชั่ว คนชั่วต่อ
คนชั่วเขาดูมาเราว่าไป นี่ละชั่วต่อชั่ว คือเอาน้ำสกปรกสะอาดใส่สถานที่สกปรกด้วยกันมันก็
เพิ่มความสกปรกมากขึ้น ที่ถูกต้องเอาน้ำที่สะอาดสะอาดลงสถานที่สกปรก สถานที่นั้นก็จะ
ค่อยกลายเป็นสถานที่สะอาดขึ้นมาได้ นี่เราไปเห็นคนชั่ว เราอย่าชู้กับเขา เขาพูดชั่วให้
เราพูดดี เป็นน้ำที่สะอาดดับความชั่วของคน กิริยาชั่วของคน เอาความดีเข้าไปดับนี้ไม่มี
อะไรกำเริบนะ ถ้าเอาความชั่วดับความชั่วกำเริบทั้งนั้นแหละ

ท่านสอนไว้ว่า อสารุํ สารุณา ชินะ ให้ชนะความไม่ดีของเขาด้วยความดีของเรา
อย่าเอาความไม่ดีรบรากับความไม่ดี จะกลายเป็นพินเป็นไฟเผาไหม้ขึ้นมาทันที
ทันใด อุกุโธเนน ชินะ โกรธ ให้ชนะความโกรธ ความเคียดแค้นของเขา ด้วยกิริยา
มารยาทอันดีงามโดยการบังคับบัญชาจิตใจเรา อย่าให้กำเริบเลิบบานไปในทางโกรธ
เคืองเขา นั้น ให้พยายามระมัดระวังตัวของเรานี้ ของดีอยู่กับเรา ออกที่ไหนก็ดี ของชั่ว
แสดงออกมาจากคนอื่นให้เราเห็นเราก็ไม่ชอบ แล้วเรายังจะเอาความชั่วของเราไปแสดง
ต่อเขาแล้ว ก็เหมือนกันกับเอาน้ำที่สกปรกไปชะล้างสิ่งสกปรก มันก็ยิ่งเพิ่มความ
สกปรกมากขึ้น หากความสะอาดสะอาดไม่มี เพื่อความสะอาดจึงต้องเอาของดีชะล้างของ
ชั่ว เอาน้ำสะอาดชะล้างของสกปรก

เอาความไม่โกรธความดีชะล้างความโกรธ ความเคียดแค้นจะค่อยสงบตัวไป เขาโกรธมาเราโกรธไปนี่ เป็นพินเป็นไฟได้ง่ายดายมากที่สุด เขาโกรธมาเราก็ไม่โกรธ กิริยาอันดีงามอะไรที่เขาแสดง ถึงเขาโกรธมาเขาก็ต้องการความดีเหมือนเรา เมื่อเขาไม่มีที่จะยึด เราแสดงความดีออกไปเขาก็เป็นคติอันหนึ่ง แม้จิตใจจะลุกเป็นพินเป็นไฟก็สงบลงได้ด้วยความดีของผู้แสดงตัวเป็นผู้มีธรรม อันร่มเย็นภายในใจ นี่เป็นของสำคัญมาก ไม่มีอะไรจะทำโลกให้ดี มีแต่ธรรมเท่านั้น อย่างอื่นมีแต่พินแต่ไฟที่มันเผาไหม้โลก อยู่ตลอดเวลา ก็คือโลกนี้หลงกลอุบายของกิเลสประเภทต่าง ๆ ถือของชั่วเป็นของดีไปเสียทั้งนั้น กิเลสไม่ใช่ของดีมันเป็นของชั่ว แต่มันแสดงออกมาที่เราชอบมันทันที ไม่ได้ว่าเราชอบความชั่วก็ตาม แต่ความชื่อนั้นเป็นกลอุบายอันเหนือเราแล้ว เราก็ยอมรับมัน

เพราะฉะนั้น คนถึงหลงกลอุบายของกิเลสให้กลายเป็นคนชั่วซ้ำลามากไปมากต่อมาก ไม่ได้เป็นไปตามอรรถธรรมที่พระพุทธเจ้าสอนอย่างตรงไปตรงมา เพราะกิเลสนี้มีเล่ห์เหลี่ยมหลายแสนพันคมมากที่สุด เป็นอย่างหนึ่งมันจะพูดอย่างหนึ่ง แสดงมาอย่างหนึ่ง ดีมันบอกว่าชั่ว ชั่วบอกว่าดี มีบอกว่าจน จนบอกว่ามี เป็นอย่างนั้นเรื่องของกิเลส สกูลของกิเลสมีมาตั้งกับตั้งกัลป์ เป็นสกูลที่หลอกหลวงต้มตุ๋นโลกทั้งนั้น ไม่มีกิเลสตัวใด จะแหวกแนวมาแสดงความจริงเป็นคู่กับธรรมได้ไม่มี มีตั้งแต่เป็นความหลอกหลวงต้มตุ๋นมาอย่างนี้ตลอด นี่เป็นฝ่ายของกิเลส แต่ฝ่ายของธรรมไม่มีทางที่จะให้เป็นเล่ห์เหลี่ยมหลายแสนพันคม มีอย่างตรงไปตรงมา อย่างนี้เรียกว่าธรรม ธรรมของพระพุทธเจ้าจึงเป็นของคงเส้นคงวาหนาแน่น และเป็นที่ยอมรับกันทั่วโลกดินแดน เพราะไม่มีการหลอกหลวงต้มตุ๋นใคร พุดยั้งใจเป็นยั้งใจแสดงยั้งใจ เป็นอย่างนั้นขึ้นมาตามความสัตย์ ความจริง นี้เรียกว่าฝั่งแห่งธรรม คือความสัตย์ความจริง

ฝั่งของกิเลส คือความเหลวแหลกแหวกแนว ความหลอกหลวงต้มตุ๋นต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากใจดวงเดียวกัน คำว่าฝั่ง คือใจนี้เป็นเหมือนแม่น้ำลำคลอง กิเลสที่ติดอยู่ฝั่งหนึ่งของใจนั้นเรียกว่าฝั่ง ธรรมก็อยู่ในหัวใจอันเดียวกันนี้เรียกว่าฝั่ง เรียกว่าธรรม เราเอนไปทางไหนก็เป็นสิ่งนั้นขึ้นมา เพราะทั้งสองอย่างนี้อยู่กับใจ เกิดกับใจของเราคนเดียวเหมือนกัน เมื่อเราค้นคิดหาทางดี ทางดีก็แสดงออกมาในตัวของเรา และแสดงไปเรื่อย ๆ เมื่อเราค้นคิดส่งเสริมกันเรื่อย ๆ

ทางชั่วก็เช่นเดียวกัน ถ้าหมุนไปทางชั่วแล้วมันก็เป็นความชั่วไปเรื่อย ถ้าเสริมมันไปคล้ายตามมันไปเรื่อยมันก็เป็นความชั่วไปเรื่อย สุดท้ายคนทั้งคนเป็นความชั่วทั้งหมด ในตัวของคน ที่นี้กระจายออกไปใคร ๆ ก็มีแต่คนชั่ว ๆ โลกนี้ก็อยู่ไม่ได้ ถ้าว่ากิเลสเป็น

ของดีจริง ๆ แล้วปฏิบัติตามกิเลส โลกนี้ก็เป็นโลกพินโลกไฟเผาไหม้กัน หาทิ้งอยู่ไม่ได้เลย นี่ดีอย่างนี้ดีพินดีไฟเผาไหม้โลก คือกิเลสหลอกลวงสัตว์โลกนั้นแหละ

ส่วนดีธรรมนี้ดีเป็นดี เป็นความสัตย์ความจริง ว่าผิดบอกวาผิดให้แก่ ถ้าถูกบอก ว่าถูกให้ส่งเสริมบำรุงรักษาให้ดี แล้วต่างคนก็จะมี ความดีงามขึ้นออกมาต้อนรับกัน มีความสุขความสบายจิตใจแล้วระบายต่อกันมา ก็ชุ่มเย็น หูได้ยินก็ชุ่มไปถึงใจ ตามองเห็นก็ยิ้มแย้มแจ่มใสต่อกัน มีความชุ่มเย็น

นี่แหละธรรม ไม่มีอะไรที่จะทำโลกให้ร้อนเย็นได้ในสามแดนโลกธาตุนี้ มีธรรมอย่างเดียว และไม่มีอะไรที่จะร้อนเหมือนกิเลส มีกิเลสอย่างเดียวเท่านั้นที่ทำโลกให้ร้อนอยู่ตลอดเวลา ทั้ง ๒ อย่างนี้จึงต้องได้ตัดได้เลือก ต้องปิดต้องเป่ากันอยู่เสมอ เพราะมีธรรมเป็นเครื่องปิดเป่าได้แก่ธรรม ถ้ามีแต่กิเลสล้วน ๆ แล้วโลกนี้อยู่ไม่ได้ นะ เป็นไฟไปหมดทั้งสัตว์ทั้งบุคคล หาทีเป็นตัวของตัวพอจะชุกห้วนอนบ้างไม่ได้เลย กิเลสจะเผา ทั้งหลับมันก็เผาได้กิเลส อย่าว่าแต่เป็น ๆ มันเผาได้เลย ทั้งหลับมันก็เผาได้ เรายกตัวอย่างเช่น เรานอนเพลินหลับเฝ้าสมบัติอยู่นี้ครอก ๆ เขามาขโมยเอาไปกินเสียหมดเลย นี่เขาเอาตอนหลับเข้าใจไหม

กิเลสมันหลอกคนมันก็หลอกตอนที่เราเผลอ นั้น เรียกว่าเราหลับ คนหลอกกัน มาขโมยกันก็เอาตอนหลับ ถ้าตอนตื่นนอนตั้งทำเขาไม่ทำ ต้องได้ระมัดระวังเสมอ ขอให้พากันนำธรรมะไปปฏิบัติ โลกนี้มากน้อยจะอยู่ด้วยธรรมเท่านั้น ไม่ได้มีปริมาณว่าโลกมากจะมีความสุข ต้องธรรมมีมากมีความสุข ถ้าโลกมีตั้งแต่กิเลสมีตั้งแต่ความชั่วช้า ลามก มีมากเท่าไรเท่ากับพินกับไฟเผาไหม้กันไปตลอด ให้พากันระมัดระวังอันนี้

แล้วการภาวนานี้ก็เคยสอน ดูเหมือนจะแทบทุกวัน ๆ ทำจิตให้สงบ พยายามอบรมจิตให้สงบ เมื่อจิตเข้าสู่ความสงบได้บ้างแล้ว กระแสแห่งความสงบนี้มันจะออกเป็นความแยกกายของตัวเอง สติมีขึ้นแล้วมันจะรู้เห็นสิ่งต่าง ๆ ด้วยความจงใจ ๆ ปัญญา พินิจพิจารณา คนเราเมื่อมีปัญหาพินิจพิจารณาแล้วย่อมไม่ผิดพลาดไปเต็มเม็ดเต็มหน่วย จะมีส่วนได้ส่วนเสียบ้าง ถ้าใช้ความพินิจพิจารณาไปเรื่อย ๆ ส่วนได้มีมากกว่าส่วนเสีย ถ้าไม่ใช้ความพิจารณามีแต่แบบสุกเอาเผากิน ๆ จนเป็นความเคยชินกับนิสัยของกิเลสฝังใจแล้วอย่างนั้นไม่มีขึ้นดี ให้พากันจดจำเอานะ ให้ตั้งใจปฏิบัติ

พระท่านอยู่ในวัดในवासอนกันด้วยเรื่องตะกั่วนี้ ก่อนฉันจังหันก็ได้สอนแล้วเรื่อง สติสัง สอนให้แม่นยำในจิต สติปัญญา รอบอยู่กับตัว กิริยาการแสดงออกจะค่อยรอบคอบ ถึงเสียก็ไม่มาก ถ้าสติปัญญาไม่พออย่างนี้ก็มีส่วนเสียบ้าง แต่ยังดีที่มีสติปัญญาใช้

อยู่ ผิดกับคนที่ไม่มีสติปัญญาเป็นไหน ๆ อันนั้นมีแต่ส่วนเสีย สุกเอาเผากิน ๆ ตามนิสัยสะเพร้ามักง่ายของกิเลสโดยถ่ายเดียว ทำคนให้เสียไปมาก ให้ใช้ความพินิจพิจารณากัน

เราเป็นลูกชาวพุทธ ศาสดาองค์เอกเป็นจอมปราชญ์ ฉลาดแหลมคมไม่มีใครเกิน ศาสดา เราเป็นลูกศิษย์ตถาคตควรที่จะนำเยี่ยงอย่างอันดีงาม หรือเลิศเลอของท่าน มาปฏิบัติต่อตนเอง แม้ไม่ได้แบบศาสดาองค์เอกก็ตาม ก็ขอให้ได้แบบลูกศิษย์ที่มีครูแนะนำสั่งสอน เราก็ยังดีนะ ให้พากันจดจำเอา เอาเท่านั้นละวันนี้พูดเท่านั้นละ

ชมถ่ายทอดสด ธรรมะหลวงตาวันต่อวัน ได้ที่

www.luangta.com หรือ www.luangta.or.th